

Од истраживања до видљивости – моћ отворене науке

Предавање у оквиру Horizon Europe пројекта GraspOS и PFAStwin

Ана Бошковић
Универзитет у Београду – Хемијски факултет
4. септембар 2025.

Отворена наука кроз 5 циљева

1. отворени приступ научној литератури;
2. доступност истраживачких података;
3. отворен и транспарентан приступ истраживачким инфраструктурама;
4. транспарентност научне комуникације и методологије (одрживост, транспарентност и репродуцибилност научних резултата);
5. развој дигиталне инфраструктуре и компетенција које омогућавају остваривање наведених циљева.

Спровођење отворене науке на ХФ и ИЦ

1. отворени приступ научним публикацијама - **Cherry**
2. управљање истраживачким подацима - **Cherry**
3. отворени приступ истраживачком софтверу и пројектној документацији истраживачког хардвера,
4. отворен и транспарентан приступ истраживачким инфраструктурама - **Cherry > eНаука, OpenAIRE, BASE, CORE...**
5. примена отворених трајних (перзистентних) идентификатора - **Cherry - handle, DOI, ORCID**
6. развој вештина и компетенција за отворену науку - **едукације које спроводи или промовише Библиотека,**
7. подстицање и награђивање академских активности у области отворене науке - **Cherry - APP.**

<https://cherry.chem.bg.ac.rs/>

<https://cherry.chem.bg.ac.rs/APP/>

graspos|||

Funded by
the European Union

Supporting

The project is funded by the European Commission, under Grant Agreement No. 101095129

Отворена наука код нас некад и сад

2018. Платформа за отворену науку

- подршка **зеленом отвореном приступу**; 12-18 месеци,
- подршка **златном отвореном приступу**,
- подршка **дијамантском отвореном приступу**.

2024. Платформа за отворену науку 2.0

- додатна подршка **зеленом отвореном приступу**; одмах или најкасније 3-6 месеци, задржавање неопходних права приликом потписивања уговора са издавачима (од 2026. године). Користан алат: <https://openpolicyfinder.jisc.ac.uk/>
- подршка **златном отвореном приступу** уз обавезу слободне лиценце,
- подршка **дијамантском отвореном приступу** - код домаћих часописа укинути:
 - × претплате за приступ часописима
 - × трошкове објављивања
 - × рестриктивне лиценце (препоручује се CC-BY)
- план управљања истраживачким подацима (DMP), за пројекте финансиране из јавних средстава,
- **награђивање академских активности у области отворене науке.**

graspos

Funded by
the European Union

Supporting

The project is funded by the European Commission, under Grant Agreement No. 101095129

Значај Факултета

Подсећање да су носиоци права институције, а не појединци ([Закон о ауторским и сродним правима](#)). Дела створена у радном односу – 5 година, након тог рока права припадају аутору.
Неопходни преговори са издавачима.

7. Autorsko delo stvoreno u radnom odnosu

Član 98

Ako je autor stvorio delo tokom trajanja radnog odnosa izvršavajući svoje radne obaveze, poslodavac je ovlašćen da to delo objavi i nosilac je isključivih imovinskih prava na njegovo iskorišćavanje u okviru svoje privredne delatnosti u roku od pet godina od završetka dela, ako opštim aktom ili ugovorom o radu nije drukčije određeno. Autor ima pravo na posebnu naknadu zavisno od efekata iskorišćavanja dela.

Autor dela stvorenog u radnom odnosu zadržava na tom delu sva autorska prava osim prava iz stava 1. ovog člana.

Posle isteka roka iz stava 1. ovog člana isključiva imovinska prava na delu stiže autor.

Награђивање академских активности у области отворене науке

Министарство ће дефинисати механизме за награђивање истраживача који доследно примењују принципе отворене науке кроз објављивање истраживачких података, софтвера и хардвера у отвореном приступу, пререгистрацију истраживања, препринте, практиковање јавне рецензије, учешће у пројектима грађанске науке, развој слободног и отвореног софтвера и хардвера, отворене материјале итд.

Институцијама се препоручује да у складу са својим могућностима подстичу и награђују отворене истраживачке праксе.

Нови Правилник о отвореној науци

Две главне измене у односу на претходни:

1. Укључене све новине из Платформе 2.0,
2. Укључене GraspOS пројектне активности.

Правилник о отвореној науци 2.0

Члан 4

Интегрални текст публикација мора бити доступан у отвореном приступу најкасније одмах након објављивања, а изузетно најкасније три месеца од дана објављивања.

Када год је могуће, треба обезбедити отворени приступ коначној, објављеној верзији публикације. Ако то није могуће, у Репозиторијуму се мора архивирати и рецензирани рукопис научне публикације прихваћен за објављивање, који ће бити доступан у отвореном приступу (тзв. зелени отворени приступ).

Правилник о отвореној науци 2.0

Приказивање визуалног система награђивања истраживача

Члан 25

Факултет уређује визуално награђивање истраживача који доследно примењују принципе отворене науке, транспарентан приступ истраживачким инфраструктурама као и активном учествовању у едукацијама које Библиотека спроводи.

Дефинисање механизма за награђивање истраживача предвиђено је Платформом за отворену науку 2.0 Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије у којој се институцијама препоручује да у складу са својим могућностима подстичу и награђују отворене истраживачке праксе.

Правилник о отвореној науци 2.0

Члан 26

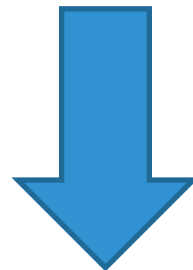
Награђивање истраживача врши се визуално кроз екстерну апликацију *Аутори, Пројекти, Публикације*, доступне на URL адреси <https://cherry.chem.bg.ac.rs/APP/>. У апликацији сваки истраживач и свака катедра има свој јединствени профил. Профили су обogaћени подацима о броју радова који су од 2018. године трајно закључани у репозиторијуму због преноса права на издаваче. Поред података о броју закључаних радова налазе се бројеви рецензираних рукописа које су истраживачи депоновали омогућивши им отворени приступ. Сразмерно броју закључаних радова прати се број њихових рецензираних рукописа. Визуална награда је значајнија уколико је број еквивалентнији, како за истраживача појединачно тако и за целу катедру. Награде се разликују по врсти беџева: златни, сребрни и бронзани.

Одлуку о додели визуалних награда доноси декан Факултета у априлу текуће године, за претходну годину.

GrasPOS приказ визуалног награђивања

- Беџеви за истраживаче,
- Беџеви за катедре,
- Беџеви за учешће истраживача на семинарима о отвореној науци.

Беџеви за истраживаче

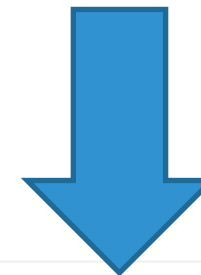

Authors

 search...	https://cherry.chem.bg.ac.rs/APP/faces/index.xhtml	← 1 - 30 / 8056 →
Authority Key	Name Variants	Openness metric [Test]
orcid::0000-0003-2559-5234	Ćirković Veličković, Tanja (408)	
orcid::0000-0001-7060-9055	Tešević, Vele (315)	
orcid::0000-0002-6067-2349	Zarić, Snežana D. (315)	
orcid::0000-0001-7465-1373	Stanković, Dalibor (303)	

Беџеви за катедре

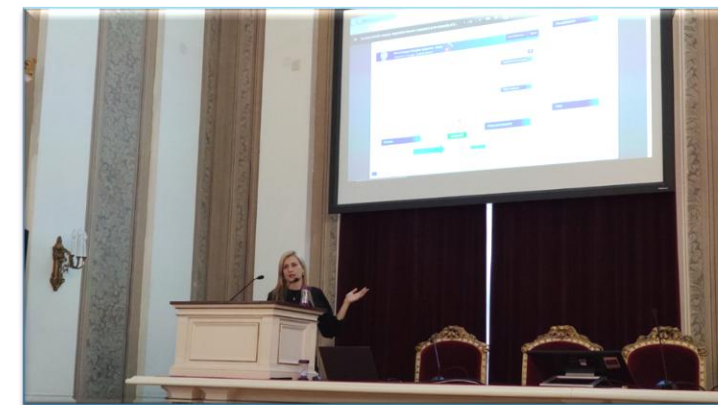
Groups

 search...	https://cherry.chem.bg.ac.rs/APP/faces/groups.xhtml	← 1 - 8 / 8 →
Group Key		Openness metric [Test]
Katedra za analitičku hemiju		
Drugo		
Katedra za nastavu hemije		
Katedra za opštu i neorgansku hemiju		
Katedra za organsku hemiju		
Katedra za biohemiju		
Katedra za primenjenu hemiju		

Беџеви за учешће истраживача на семинарима о отвореној науци

- издвојена три предавања/семинара/радионице годишње,
- организација/преорука библиотекара од 2026. године,
- кључна комуникација између библиотекара и истраживача.

GraspOS сарадња

- BIP! Ranker
- OpenCitations
- OpenAIRE Monitor

BipRanker

1 - 25 / 3328

The Significance of Reactive Oxygen Species and Antioxidant Defense System in Plants: A Concise Overview
Dumanović, Jelena; Nepovimova, Eugenie; Natić, Maja; Kuća, Kamil; Jačević, Vesna
(Frontiers, 2021)

Agronomical and nutritional evaluation of quinoa seeds (Chenopodium quinoa Willd.) as an ingredient in bread formulations
Stikic, Radmila; Glamoclija, Djordje; Demin, Mirjana; Vucelic-Radovic, Biljana; Jovanović, Zorica; Milojković-Opsenica, Dušanka; Jacobsen, Sven-Erik; Milovanovic, Mirjana
(Academic Press Ltd- Elsevier Science Ltd, London, 2012)

Assessment of heavy metal pollutants accumulation in the Tisza river sediments
Sakan, Sanja M.; Đorđević, Dragana S.; Manojlović, Dragan D.; Predrag, Polić S.
(Academic Press Ltd- Elsevier Science Ltd, London, 2009)

Electrochemical Behavior and antioxidant and prooxidant activity of natural phenolics
Simic, Aleksandra; Manojlović, Dragan D.; Šegan, Dejan M.; Todorović, Marija B.
(Molecular Diversity Preservation Int, Basel, 2007)

 OpenCitations

If you do not see full results below, please check out this OpenAlex powered version, by [clicking here](#).

OpenCitations Count:	537
Title:	The Significance Of Reactive Oxygen Species And Antioxidant Defense System In Plants: A Concise Overview
Author:	Dumanović, Jelena ; Nepovimova, Eugenie ; Natić, Maja ; Kuća, Kamil ; Jačević, Vesna
Source:	Frontiers In Plant Science, Vol. 11

 Monitor Dashboard University of Belgrade

Dashboard Browse Data Resources Support Sign in

Overview Funding Research Output Publications Datasets Software Other Research Products Open Science Collaborations

Top 15 Data Sources
by number of datasets

ZENODO Other

Cherry - Repository of the Faculty of Chemistry, University of Belgrade

CER - Central Repository of the Institute of Chemistry, Technology and Metallurgy, University of Belgrade

figshare

Harvard Dataverse

CESSDA Data Catalogue

DAIS - Digitalni arhiv izdanja SANU

TechnoRep - Faculty of Technology and...

VinaIt - Repository of the Vinda Institute of Nucle...

B2FIND

Veterinar - Repository of...

A large, complex, circular graphic on the left side of the slide. It features concentric circles, radial lines, and various geometric shapes like rectangles and triangles, some of which are highlighted in light blue. The overall design is technical and futuristic, resembling a radar or a data visualization.

When will 'open science' become simply 'science'?

Mick Watson

Let's make it happen! Together.

THANK YOU

anadj@chem.bg.ac.rs

 graspos
open research assessment dataspace

The project is funded by the European Commission,
under Grant Agreement No. 101095129